

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Diurnalulu acest'a ese totu a dóu'a *Marti. sér'a*; dar' prenumeratiunile se primescu n tóte dílele. *Pretulu* pentru Austro-Ungari'a: pre unu anu e 6 fl., pre 1 semestru 3 fl., — pentru Romani'a si Tierile latíne si streíne: pre unu anu 8 fl. (20 franci — lei noi), pre 1 semestru 4 fl. (10 fr.—1. n.) Unu numeru singuraticu costa 12 cr. v. a.

Tóte siodiunile si assemnatiunile suntu a se tramite la Redactiunea diurnalului in Gherl'a (Szamosujvár.) Er' diurnalele de schimb precum si tóte scrierile de a caror'a aparentia ar' fi a se face mentiune in acestu diurnalulu suntu a se tramite la *Proprietariulu diurnalului M. B. Stanescu in Arad.*

Insertiunile se primescu cu 7 cr. de linia si 30 cr. tacse timbrale. La repetri mai dese a unoru si acelor'asi insertiuni se accórdá reduceri insemnate in pretiulu de inserare.

Collectantii de insertiuni se impartasescu in % cuvenitu.

Abonamentele suntu a se face prin assemnatiuni postale: La REDACTIUNEA DIURNALULUI in Gherl'a Szamosujvár. Cei de gente barbara si din tíera straina se voru adresá: in *Siberi'a* la Tiarulu, in *Chin'a* la Ching-chiling-ho, in *Persi'a* la Siaculu, in *Asi'a* si in celelalte parti alelumei la prefectulu *Banifa*. *Pretulu de abonamentu* se primescu in totu soiulu de bani — numai in bani ideali nu.

O scena din viéti'a Azurinei

séu
Amorulu variantu
de
Casacu.
(Urmare.)
VI.

Toti se dusera pre la locurile lor, toti parasira acestu salonu, si Azurin'a remase singura.

Dar' nu, cu imaginea lui Gugumanescus, ce necontenitu erá in memori'a s'a.

— Sermanulu, cugetá dens'a, cuvintele lui erau dulci cá somnulu unui riuletiu limpede pre unu patu de verdétia; cá riuletiulu, densele erau transparenti si in ele se citeau cugetarea de amoru mare, sublima cá Ddiu; simpla, frageda si atingatóre cá rug'a unui pruncu.

O, Gugumanescule, frumosulu meu ghimpe, nu mai cutezu se-ti dícu:

Te iubescu! cându vedu cátu scíi tu se iubesci Si cu tóte astea: te iubescu! te iubescu! te iubescu!

Azurin'a in fine adormi, si transportata pe aripele fericirei, ce-i zimbíá in viitoriu, visá necontenitu cá Gugumanescus erá lângá dens'a, ca ea se aflá in braçiale lui si cá traíáu impreuna.

Cându sunáu 10 óre, Azurin'a abié atunci se desceptá, si, mai trecúndu inca unu ceasu pâna se-si facá toilett'a abiá la 11 si $\frac{1}{2}$ erá imbracata.

Cá de obicei, privindu prin feréstra, vedíu una tíeganca, care gácea, si, gândindu-se cá póte se-i spuna cev'a despre Gugumanescus, o chiamá cá se-i dé cu ghioculu, se-si véda noroculu. Tíeganc'a, vediéndu-o cá nu e veritabila, adeca, cá e usióra, luá din traista una conchilie de melcu vérgata si punéndu-o in mân'a stánga, cert' man'a drépta dela Azurin'a, care intindiéndu-o cu sfial'a ce-o caracterisá, asceptá cu nerabdare predícerile gácitórei dela care spândiurá fericirea s'a.

— „Ha holeo, cuconiti'a maichi, incepú tíeganc'a, cá multu frumósa mai esti, dar' si noroculu, batu-lar' párdalniculu, nu se lasa mai pe diosu. Mánca-ti-asiu

ochisiorii, hai unu norocu asiá di mare si bogatu incátu o se fii cucón'a unui domnu maaare!!!

— Ce spui? gândáni Azurin'a cu bucuría.

He, cuconiti'a maichi, se n'am parte de dintii mei, — si bab'a erá stirba, fora dinti in gura, — déca nu-ti spunu adeverulu.

— Bine bab'o; dar' pe cine o se iáu de barbatu? díse Azurin'a.

Dupa-ce se adresá catra ghioculu seu, dícúndu: „hob domi bratu!“ respunse:

— Dumnatale vei luá p'unu domnu cu giubentu naltu, naltu si slabu, scurtu si grosu, frumosu la façia cá o cirésa cópta, dar' are se-ti dé tarcóle multi, inse se nu faci hamuru cu ei.

— Dar' bab'o, cum 'lu va chiamá pe dènsulu, adeca pe barbatulu meu? intrebá cu nerabdare Azurin'a a-carei anima incepuse se galopedie in pieptu.

Tíganc'a, dupa-ce díse ghiocului seu „hob domi bratu!“ si dupa-ce 'lu suci de mai multe-ori spre a dá rezultatulu o mai mare importantia, í-i respunse:

— Barbatulu D-tale are o multíme de nume, si apoi 'lu vei scíi cându 'lu vei luá, de ce se-lu mai spunu eu. Dar' dragutii D-tale se numescu

— Gugumanescus, intrerupse Azurin'a cu iutiéla.

— Intocmai, reluá tíganc'a, mi-ai luatú vorb'a din gura.

— I-mi spui adeverulu, draga gácitóre? intrebá pentru a trei'a óra Azurin'a cu ochii plini de lacremi de bucuría.

— Te mai indoesci de mine, cuconiti'a maichi? Mánca-ti-asiu ochisiorii se tí-i mánáncu, déca nu credi pe bab'a, adá unu firu de açia, unu paharu cu apa pâne si sare si ai se vedi cá e asié cum dícu eu.

Cu cea mai mare graba se duse de aduse obiectele dorite de tíganca, apoi éra-si reluá starea de mai nainte. Tíganc'a reluá:

— Cuconiti'a maichi, ínnóda açi'a hast'a de dóue ori — gândindu-te la cine 'ti va poffi anim'a ta, si-i dede açi'a in mâna.

Dèns'a o luá, si, pre cându o ínnodá, gândurile sale sburá la Gugumanescus, pe care 'lu vedíuse in ace'a séra si care-i jurase unu amoru; apoi o dede tígancei tremurându cá nu cum'va cele ce-i va spune

Gâcitórea, luându-o în mâna, dîse:

— „Vedi, are două noduri; acum de iubesc pe cuconiti'a, unu cuconasi la care s'a gânditu, deca acel'a móre dupa dîns'a, se se deslege nodurile, cá sî cum n'ar' fi fostu se fie si asié se se deslege tóte relele de cuconiti'a . . . Cum ve chiama?

— Zoe, dîse ei Azurina.

Dîcîndu acést'a infasiurá aci'a între degete cá unu micu ghemuletiu, apoi desfasiurându-o, nodurile disparuse.

Ore e mai de necesitate a spune cum se aflá Azurin'a în aceste câteva momente, cáci ori-cine 'si póte se-si inchipuésca cá Azurin'a 'si oprise chiar' respiratiunea, de tém'a cá se nu-i scape cev'a neintielesu.

Câta bucuria se reversá în anim'a s'a candu vedîu cá aci'a se deslegase singura, fora s'o desnoéde, ce'a ce contribuí si mai multu la credulitatea ei.

— Aduceti unu banu de argintu, n'ar' stricá deca ar' fi si de auru, dîse tîganc'a, cá se ve facu cu paharulu, si se scii, cuconiti'a maichi, cá, cu câtu banulu va fi mai mare, cu atátu paharulu va spune si mai bine.

— N'am, bab'o, decátu vre-o treidieci centime, — pe cari fi si puse josu.

— Nu me mai insielá si-ti bate jocu de mine, cáci ai bani. **Hob domi bratu.** Vedi cá ai, dar' í-i tîi cá ochii din capu, aide, pune mai multi, cá am se-ti facu, deca vrei, si de dragoste cu sèu de bou plesnitu descantatu la stele nóptea la 12 césuri pe marginea apei.

— Asiu pune, draga bab'o, deca asiu avé. — Ore asiu fi eu asié de calica pentru fecireea mea?

— Bine, bine, se-ti facu si cu acesti bani, dar' n'are se-ti spuna bine.

Dîcîndu acestea versá din paharu, de trei ori, apa, bolborosindu din gura nisce vorbe neintielegibile, apoi puse deasupr'a paharului o cârpa, si infasiurându-lu; í-lu tiené cu gur'a în susu prin extremitatile cârpei.

— Cuconitia, deca veti luá de barbatu pe Gugumanescus, deca o se ve iubésca toti boierii si cuconasii de-aci se cânte paharulu hást'a la urechea cuconei, — si aplecandu paharulu cu gur'a în josu, 'lu apropiá de urechi'a Azurinei, dîcîndu: **Hob domi bratu.** Ap'a din paharu incepú se sfârae cá si cum ar' fi fiertu la focu. Acestu fenomenu se repetí de trei ori; apoi tîganc'a luându banii plecá, lasáandu pe mititic'a Azurina cu totulu confundata în gândiri si plina de sperantie pre viitoriu.

(Va urmá.)

Pentru ce ataf'a seracia?

*Mai demultu scorbura, frundia, pescera, liberulu ceru
Era-ntreg'a locuintia-a omului astu efemeru;
Astadi culmile de munte, gramadite pan' la nori
Cu marmori, pietrii s' auru pre placu-su la moritori?*

*Dieu a 'ntrebá, — e mirare,
De ce-i seracia mare?*

*Mai demultu omulu cu corpulu esitu din man'a divina
Era mandru-a esu 'n lume si-a ambla-n tierra straina;
Adi miculu se face mare, uritulu catu dici frumosu,
Ca-i manusi, cilindre, dose, orologe-su de prisosu.*

*Si tu omu plenu de mania,
Mai intrebi de seracia?*

*Mai demultu isvorulu rece, pomulu, pescele,-animalulu,
Era-n stare-a face dulce la omu vieti'a si traiulu;
Adi cu ast'a stai de laturi, audi, apa, nescie glume
Si pre ten' de multu s'au decisu, cá se te scotia din lume?*

A dice,-i pecatu de morte:

Din seracia ne-omu scote!

*Mai demultu era credentia ca Domnedieu a lasatu,
Moritoriului petiore, necesarie la amblatu;
Adi tierile suntu aprópe, petiorele-su superflue,
Prin minuni in fundulu marei, prin minuni in nori
Lasu talentelor mai bune, (te sue.
Finea seraciei-a spune.*

S.-Reghinu, 18/III 1880.

Josifu Lita.

Risete si Zimbete.

Doi doctori facu o operatiune delicata.

Primulu, mánuindu scalpelulu cu o indemanare rara, siópti confratelui seu: — „S'a finitu!“

— „Cum s'a finitu asié de repede, strigá cel'alaltu lasa-me celu puçinu a-i dá o impunsatura de lanceta; bolnavulu n'a suferitu si riscámu a nu fi platiti.

Faptulu s'a petrecutu cam de multa vreme.

La Academi'a din Stuk, profesorulu distinsu de metafisica, aveá unu micu defectu: era cam pedantu, — ce era celu mai micu defectu alu seu; candu intrá în clasa, elevii erau obicinuiti a-i dice în choru: — „Salutamu pe profesorulu nostru.“

Intr'o di fu intalnitu de unu geologu, care despretiuiá multu ciudat'a sciintia a profesorului Stuk, si se luara la cërta.

Stuk, intráandu infuriatu în clasa strigá aprinsu de mania:

— „Salutati pe unu magariu! si areta pe adversariulu seu.

— „Salutámu pe profesorulu nostru!“ respunsera elevii tîriti de refrenulu obicinuitu.

Doi aspiranti la titlulu de doctori în sciintiele naturale, trasera la sorti tesele loru.

— Mie mi-a cadintu famili'a „ortopodeloru“, dîse unulu din ei, care e famili'a ta?

— „Cornutele.“

— Te felicitu.

În Coridoru la Cas'a tierci; între mai multi jurisconsulti.

— „Eu le-asi taiá capulu la toti deputatii.

— „Numai de-ar' avea!

La unu tribunalulu.

— „Acusatule, recunosci vin'a ce ti-se imputa? Adí demanétia ai strénsu de gîtu pe unchiulu teu!

— „Asié e, domnule judecatoru, dar' dicu nu s'a intemplatulu cu voi'a mea.

Tóta lumea scie că am putere mare; unchiulu meu, bietulu omu, fia-i tierîn'a usióra, mi-a dîsu se-i înnodu cravat'a: eu, *am strinsu puçinu căm tare.*

Tóta nefericirea 'mi vine de acolo, că nu-mi cunoscu poterile.

Judecatoriulu, luându in consideratiune, că cravat'a defunctului erá *englezésca* si că omoritoriulu aveá o putere náprasnica, a achitatu pe acusatú, *in numele legii.*

Intr'o menajería; paditoriulu esplica unui privitoriu secretele meseriei s'ale, — acest'a 'lu ascultá plinu de admiratiune.

— „Dar', én' spune-mi, mare frica a trebuitu se-ti fia in diu'a cându ai intratu pentru ántâi'a óra in colivi'a leiloru si tigriiloru!

— „Da, da, respunse paditoriulu, resucindu-si mustéti'a, mi se spusese că au pureci.

PIP'A.

I.

Am o pipa cârligata
Si lunga mai de unu cotu,
E frumósá si e scumpa
Ea-i tesaurulu meu totu.

Candu me punu cu ea in gura
Si pre-unu scaunu me asiediu,
Incepu multe si gândescu;
Si gandescu si fantasiediu.
De sum singuru, n'am pre nime
Cu cine se discurediu
Impléndu-mi iubit'a pipa
Cu tutunu, bine fumediú!
Si apoi dîcu catra ea:
„Se traesci pipa acum,
Multu esci scumpa, multu esti buna
Cându esti plina cu tutunu!

II.

Am si unu ciubueu frumosu
Este din spuma gatitu,
Nu Pasiu dá dieu! pe o lume
Seau pre-unu lucru stralucitu.

Elu e a mea desfatere
Fóra elu asiú stá se moru,
Elu e consolarea mea
Si a veseliei noru.
Decandu pip'a si ciubueulu
In lume a aparutu
Grigele-su mai moderate
Éra traiulu mai placutu!
Câci si eu cu pip'a mea
Me bucuru, me veselescu
Sciu pipá si sciu fumá
Si asiú vré se totu traiescu!
Sciu fumá si sciu si bea,
Se traiesci piputi'a mea!

Blasiu, 15 Martie 1890.

Sim. P. S.

ANUNTIU.

Novel'a ce-o publicamu in capulu diurnalului nostru, scrisa de vechiulu colaboratoru primariu alu nostru V. R. C., care in vér'a trecuta a facutu o excursiune prin Bucuresci, se va terminá preste cate-va numere.

Sgomotulu ce l'a facutu acésta novela in capital'a Romaniei a indusu pe unii in eróre a confundá pe autorulu cu unu altu personagiú cu totul necunoscutu noua.

Damu acésta deslusire spre a se scí ca Autorulu suscitátei novele e cu resiedinti'a in Gherl'a si ca n'are neci unu legamentu cu D-lu C... St... pe care nu-lu cunóscemu de locu.

Redactiunea.

Gramateca pentru muieri.

Unii au discutatú multu asupr'a cestiunei: Care Gramateca ar' fi mai acomodata si mai usiora pentru diumetatea mai delicata a genului omenescu, — inse fora de a fi ajunsu la ceva resultatu.

Eu proiectezu un'a, si dupa o metoda noua incepu interjeptiunile, pentru ca cele mai multe muieri suntu fórté sentimentali. — Genulu 'lu cunoscu ele usioru, câci de mici sciu a-lu destinge. — La numerale le facu atente cá se puna pondu pre aceste, câci cele mai multe nu ajungu decátu 20 de ani. — Despre numerarele ordinali nu vorbescu, câci candu sciu pre unulu, sciu si pre celu alaltu amoresu. Ce-i simplu pentru ele e placutu, si asia in casatoria alegu cele mai multe pre cei mai simpli. — Adiectivele le impartu in doue clase: in neaparatu de lipsa si in de lipsa. La cele antaiu apartienú: frumosu, avutu si cochetu, la cele in urma: modestu, moralu, tacutu. — De substantive se tienu mai ántâiu: amantulu, balulu, jocurile, — apoi mai adauge si: fidelitatea, constanti'a si economi'a, câci aceste din urma le considera de lucru secundariu. La Pronume le facu atente cá afara de: Eu si Tu mai esista si a trei'a persóna: Elu, care numai in conversatiunea dintre persóna 1-a si a 2-a ar' trebui se ocure, — inse adese ori muierile punu pondu numai pre Eu si Elu, ér' de Tu 'si uita cu totul. — La Verbe le aducu tote 3 tempurile inainte: trecutulu, presentulu si viitoriulu: „am joratu credintia, o pastrezu si o voiu pastrá.“ Modulu imperativu li-loru mai placutu.

Eu ve facu acestu studiu inca si mai usioru prin asemenarea ace'a cá ve punu inainte partile cuventarei si ordinea acelor'a, in care este economi'a unei case, in care muieria e partea guvernátoria, si barbatulu partea guvernata.

In ortografia si interpunctiune nu mergu pré de parte câci: ele nu au lipsa nici odata de: doue puncte, nici de semnele citatiunei, pentruca cuvintele altui'a arare ori le potu reproduce fidelu, — din contra semnulu esclamei li-e fórté placutu, si voiescu totu-de-a-un'a a fi esclamatórele nu esclamatele.

— Atâta de asta-data, — in o editiune noua: mai multe.

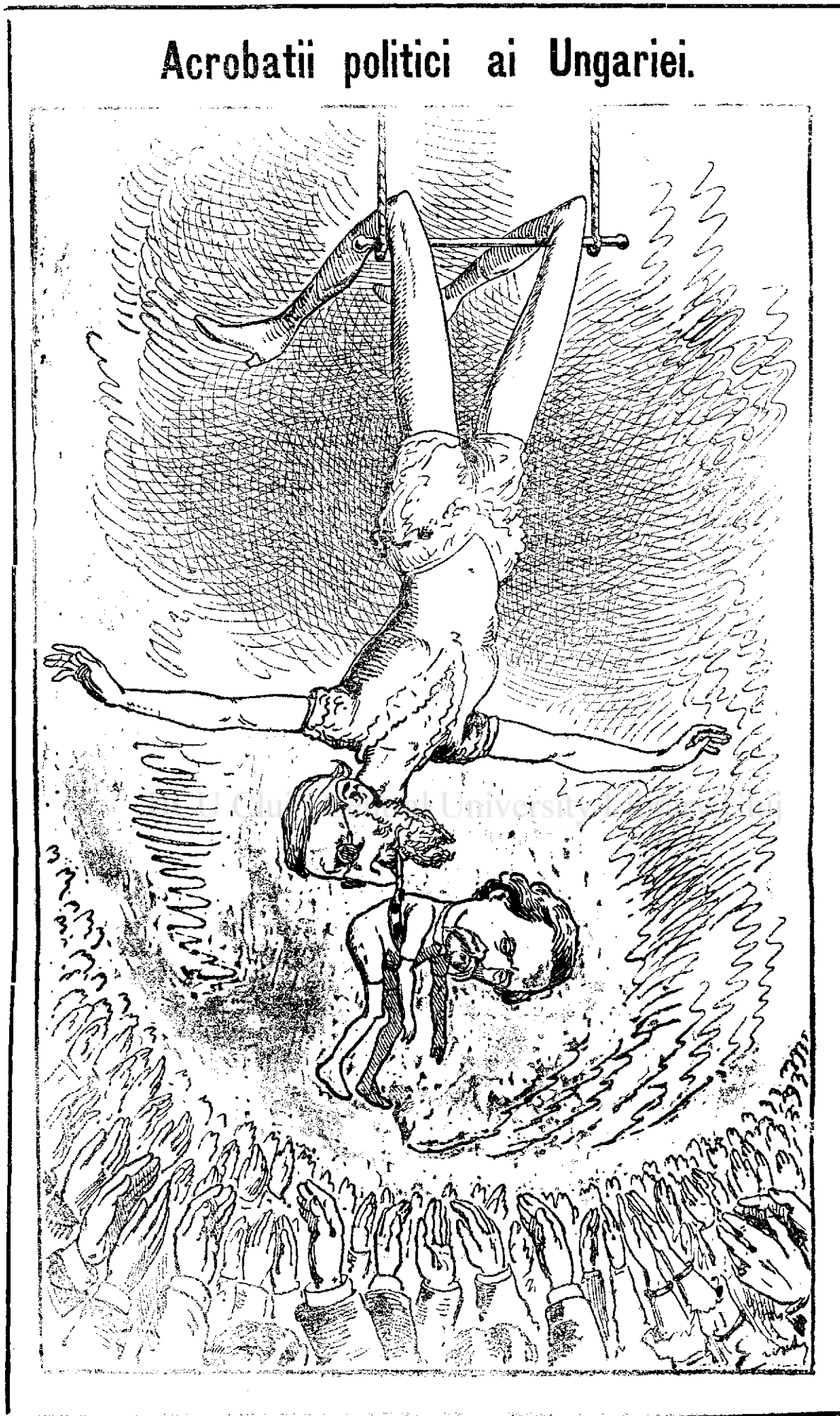
grápa.

STAFET'A SATULUI.

Calulu lui Sãn-Mihai. Crudu dar' trândavu. Cu tóte acestea éta-lu:

Érá unu calu odata
Pe-aci prin lumea sparta.
In giuru-i multi magari
Selbateci mici si mari, —
Óm'a lui négra dása
O portá-'n lumea-alésa;
Pe elu ámblá calare
Unu barbatu inaltu tare,
Lovia-acestu calu făr' frica
Unitu cu a s'a clica,
Dujmanósá-invidiósá,
Egoista si-'ntrigósá.
Gândiái cá e unu smeu,
Elefantu, — tigrú ori leu,
Ranindu asié mereu mereu
La toti ce-i cadé-'n drumulu seu.
Asié crudu erá dio calulu mieu!

Abonamentele se se re'noiéscă îndată — recomandându-se diurnalulu și la alții caroru încă nu e bine cunoșcutu; ca-ci înmultindu-ni-se câtu de câtu numărulu abonantiloru, vomu reincepe a tramite éra în tóta Marti sér'a pre „Gara Satului“ la casele Romaniloru, cá se le mai resfire norii grei ai grigiloru și necasuriloru cari se gramadescu asupr'a capului loru.

Restantierii suntu rogati se-si rafniéscă socotelile și se-si platéscă restantiile eelu multu pana în 1/13 aprilie a. e., ca-ci almintrea vomu fi siliti a le tramite bilete de posticipatiune (postnachsname), facundu-le prin acestea spese de vr'o 30 cr. preste pretiulu de abonamentu.

Carti de minune eftine, acomodate de presente si premia:

Amoru si dincolo de momentu. Novela de Ponson du Terrail traducere de N. F. Negrutiu. Pretiulu 20 cr.

Apologie. Discussiuni filologice si istorice magiare privitorie la Români invederite si rectificate de Dr. Gregoriu Silasi. PARTEA I. Paulu Hunfalvy despre Croaica lui Georg. Gabr. Sincai. — Pretiulu 20 cr.

A se adresă
la imprimaria
„Georgiu Lazaru“
— în Szamosújvár.

Biblioteca Sateanului romanu. Cartea I cuprinde materii forte interesante si amuzante. Pretiulu 20 cr.

Biblioteca Sateanului romanu. Cartea II Pretiulu 20 cr.

Renascerea limbii romanescii în vorbire si scriere invederita si apretiată de Dr. Gregoriu Silasi. Pretiulu 26 cr.

PROPRIETARIU
M. B. STANESCU.

REDACTORU
CULITTA ZIMBESCU.

EDITORU
N. F. NEGRUTIU.

IMPRIMARIU
„GEORGIU LAZARU“